

Az MN ÉSZF által levezetett törzsgyakorlás tapasztalatai

Bognár József alezredes

A lefolytatott törzsgyakorlás igen hasznos tapasztalatokat nyújtott a szolgálat érintett állományának háborús feladatai tisztázásához, a várható szakági tevékenység felméréséhez, felkészültségünk megítéléséhez. Kimutatta meglevő fogyatékosságainkat, kitért a tevékenységi folyamatok tervezése és szervezése során eddig még nem vizsgált területeire, illetőleg a napjainkban aktuálisan jelentkező új szervezési, szervezeti és alkalmazási eljárások vizsgálatára, a jövőben szükségszerűen jelentkező feladataink racionálisabb végrehajtására. Bár a törzsgyakorlás nem tudta teljes részletességgel kimunkálni valamennyi oktatási kérdésre a megoldásokat, mégis úgy ítéljük meg, hogy alapvető célját elérte, mert felszínre hozta azokat a szabályozatlan területeket, amelyeken a jövőben munkálkodnunk kell.

1. Az élelmezési szolgálat vezetési rendszere a politikai feszültség, veszélyeztetettség és a HKSZ magasabb fokozatainak végrehajtása során.

Az FHKSZ időszakában – amíg a vezetés az állandó elhelyezésből történik – a kapcsolattartás megoldottnak tekinthető, azonban a háborús vezetési pontokra település után mind a létszámot, mind az összeköttetést illetően nehezen oldható meg.

A törzsgyakorlás azt is bebizonyította, hogy az ÉEKK háborús vezetése csak abban az esetben oldható meg, ha az ÉSZF h., vagy az egyik alov. az ÉEK-val együtt a háborús elhelyezési helyen települ megszakítás nélkül, mint-hogy az ÉEK nem rendelkezik a felső szintű háborús élelmezési biztosítás tervezési, szabályozási adataival, terveivel. Háborús körülmények között az ÉEK az SZF-ség közvetlen része kell hogy legyen.

Nincs megoldva – más szolgálatokkal ellentétben – a szaktárcák és a szolgálat katonai összekötők útján történő érdekképviselése, ami feltétlenül indokolt lenne. Nem tisztázott a vezetési pontokra település utáni összeköttetés sem, illetőleg terveinkben a szaktárcák kitelepítési helyei is ismeretlenek, hogy adott kérdésekben ki-kivel tart kapcsolatot, nem tisztázták.

Ugyancsak további vizsgálatot képez a hadászati készletek széttelepítésére kötelezett raktárak vezetési rendje és eszközei.

A THKSZ elrendelésétől, amikor már a vezetési csoportok háborús elhelyezésben működnek, a szilárd vezetés csak akkor oldható meg, ha a HM-szer-

vek (KHEL) rendelkeznek „M” szervezetekkel, a jelenleg tervezett 9 fővel (8 tí., 1 pa.) csak az operatív tevékenység oldható meg. Az EHVP állományát – ha azt akarjuk, hogy maximális önállósággal vezesse a KHEL csapatait – szintén az állandó állományból, méghozzá a vezető állományból szükséges kijelölni, lebiztosítani. Ezért az állomány vezetési csoportonkénti szétosztását újból szükséges megvizsgálni.

2. *A központbadtáp élelmezési szervezetei életképességének fenntartása és növelése, anyagi készleteinek megóvása, a hadászati készletek széttelepítésének megszervezése.*

A szolgálatfőnökség és alárendelt szervezetei életképességének fenntartása és növelése, készleteik megóvása – a gyakorlat tapasztalatai alapján – a következő intézkedések megtételét, illetve felülvizsgálatát indokolják:

a) Háborús szervezetek, csoportosítások felülvizsgálatát, kiegészítését és módosítását. A feladathoz racionalizálni a szervezeteket. A KHEL intézeteit felállítás és felkészítés szempontjából alá kell rendelni az érintett élelmezési, vegyes raktáraknak, a biztosított „M” tiszt legyen a raktár, üzem parancsnoka.

Az ÉEK-et fel kell készíteni az ÉSZF-ség „M” szervezeti kiegészítésére, háborús elhelyezését a hadtápvezetési pont közelében szükséges meghatározni.

b) Az EHVP (KHEL) állományát az SZF-ség és az ÉEK „M” tiszti állományából szükséges biztosítani, s azokat az ÁHKSZ időszakában úgy szükséges felkészíteni, hogy a legnagyobb önállósággal legyenek képesek az elvonuló csapatok minden oldalú biztosítására, az országhatár elhagyása után alapvető vezető szerve legyen. Rendelkezési joga terjedjen ki az érintett – az elvonuló csapatok érdekében – élelmezési, vegyes raktárakra közvetlen szakirányítására is.

c) Az érintett szaktárcák és a szakágazat kapcsolati rendjének (minden HKSZ fokozatban) pontos tisztázása és szabályozása (ki-kivel tart kapcsolatot az MN élelmezési szükségleteinek tervezésében, szervezésében, az ellátás, ipari gyártás, szállítás végrehajtása érdekében), az összekötöttes rendezése a háborús elhelyezés elfoglalása után stb.

d) A gyakorlat tapasztalata alapján rendezni az anyagi készletek széttelepítési távolságát, a készletek nagyságát, terjedelmét (minden raktárrészleg legyen képes valamennyi utalt katonai szervezet ellátására). Mikor kezdjük meg a széttelepítést? Minthogy a szükséges anyagi készletek a veszélyeztettség, feszültség időszakában már árvételre, kiegészítésre, felhalmozásra kerülnek, a szállításokat már a decentrumokba célszerű diszponálni. Széttelepítés esetén van-e szükség „kitelepítésre”? Úgy véljük, hogy a veszélyeztetett városokból is racionálisabb a széttelepítés, minthogy a mozgósítás ideje alatt a szükséges szakanyagokat az állandó raktárakból kell kiszolgáltatni.

e) A készletek széttelepítése, majd őrzése és védelme, illetőleg a raktárrészlegek működése „M” szervezeti megerősítést indokolnak.

3. *Az SZÉ tervének aktivizálása függvényében a szakanyagok fogadásának, tárolásának megszervezése.*

Az „SZÉ Terv” „M” azonnali cikkeinek aktivizálása már a politikai feszültség időszakában megkezdődhet. Ezért az „SZÉ Terv” részlegesen is életbe léptethető, amikor van lehetőség – hosszabb a politikai feszültség időszaka – az

adott időszakra megrendelt élelmiszerek, eszközök termelésének meggyorsítására, egyidejűleg a készletek felhalmozására, akkor az SZÉ Terv már részlegesen életbe léptethető.

A nagy mennyiségű anyagok fogadása, tárolásuk megszervezése, a már jelentett széttelepített raktárrészekben, a politikai feszültség, a készletek felhalmozásának elrendelése időpontjától legyen megkezdhető. A „külön parancsra” való széttelepítés erre is lehetőséget ad. Ennek csupán az a feltétele, hogy békében olyan polgári objektumokat kell kijelölni igénybevételre, amelyek – minimális átrendezéssel – bármikor használatba vehető (pl. TSZ-ek zárt színei, magtárjai).

Nem tisztázódtak egyértelműen, a szaktárcák képviselői sem tudtak kellően válaszolni a SZÉ Terv aktivizálásának módjára (keretek elosztása, gyártó-javító vállalatok kijelölése, megrendelés, szállítás tisztázása. Ki-kivel tart kapcsolatot: Agt. Csf-ség – MNHF Közg. O. Szolg. Főnökség – Polgári minisztérium – Vállalatok). Véleményünk, hogy háborús körülmények között a kapcsolatokból a szükségtelen áttételket ki kell iktatni.

4. A központhadtáp élelmészeti szervezetei munkájának megszervezése a HF-ség hadicsoportosításának felvétele időszakában.

A központhadtáp élelmészeti szervezetei munkájának megszervezése a hadicsoportosítás felvétele időszakában megbízhatóbbá tehető, ha az élelmészeti raktárak HKSZ-i idejét egységesen – minthogy minden raktárnak vannak mozgósítás alatti ellátási kötelezettségei – FHKSZ-re módosítjuk. Az ÉEK-et pedig azonossá tesszük az ÉSZF-ség HKSZ-i idejével és háborús elhelyezését ugyanabban az időszakban foglalja el, mint az ÉSZF-ség. Ebben az esetben az élelmészeti (vegyes) raktárak a felső vezetés kitelepítésének időszakára összekovácsolódnak (összeköttetést megteremtik, begyakorolják) és a THKSZ idejére biztosítják a vezetéshez nélkülözhetetlen szilárd összeköttetést. Ehhez azonban szükséges felülvizsgálni az összeköttetés eszközeit és békében történő biztosításának lehetőségeit.

5. A szövetségi kötelezettségekből adódó feladatok végrehajtásának megszervezése.

A törzsgyakorlás során élelmészeti vonatkozású szövetségi kötelezettség nem volt tervezve. Azonban adott esetben erre is fel kell készülni a szolgálatnak és a vállalatoknak, ugyanis a hadművelleti területre történő felvonulás időszakában elkerülhetetlennek látszik néhány élelmiszer, főleg a romlandó cikkek (kenyér, hús, hentesáru), valamint az ivóvíz-biztosítás. Erre mindig készen kell állnia a szolgálatnak.

6. A szakanyag-biztosítás tervezésének rendje az MNHF-ség háborús vezetési pontjai rendszerében.

A szakanyag-biztosítás tervezésének rendje a háborús vezetési pontok rendszerében a gyakorlat tapasztalatai alapján véleményünk szerint a következőképpen biztosítható:

- a) A HVP-on a szolgálatfőnök vezetésével (az ott elhelyezhető létszám függvényében) egy kis létszámú operatív csoport dolgozna. *Alapvető feladatai:*
 - a hadiköltségvetés és gazdálkodás elveinek érvényesítése;
 - hadtápdirektívához javaslat kidolgozása;

- az elvonuló szárazföldi csapatok élelmezési biztosításának irányítása az EHVP útján;
- élelmezési biztosítás nagybani tervezése;
- utánszállítás (ellátás) sorrendjének meghatározása;
- a szolgáltilag alárendelt ÉEK, mint a szolgálat „M” szervezete, közvetlen vezetése és irányítása;
- a háborús munkahelyi közellátás szakági szabályozása és irányítása.

b) *MN EHVP*: az MN ÉSZF-ség vezető beosztású személyének vezetésével és az ÉEK-től hivatásos állomány „M” lebiztosításával – az MNHF-i direktíva alapján – önállóan vezetik a KHEL szakintézeteket, biztosítják az elvonuló szárazföldi csapatok minden oldalú élelmezési biztosítását. Az elvonuló szárazföldi csapatok ellátása érdekében vezetőjét az illetékes központhadtáp raktárak irányában önálló rendelkezési joggal szükséges felruházni.

c) *MN ÉEK, az ÉSZF h. vezetésével*: a HVP-on levő vezetési csoport részeként, annak közelében elhelyezve, a felső vezetés követelményeinek érvényesítése, a hadigazdálkodás és ellátás gyakorlati lebonyolítása (tervutasításos beszerzés, centralizált ellátás, kiegészítve a közellátás gyakorlati végrehajtásával). Az élelmezési, vegyes raktárak közvetlen irányítása és vezetése, életképességük növelése, széttelepítésük irányítása.

7. *A támadó hadműveletek élelmezési biztosítása, a háborús utaltsági terv aktivizálásának megszervezése.*

A támadó hadművellet élelmezési biztosításának és a háborús utaltsági terv aktivizálásának tapasztalatai *a következők voltak*:

a) Ahhoz, hogy a támadó hadműveletet az elvonuló csapatok teljes mozgó élelmiszerkészlettel kezdhessék, tovább kell vizsgálni a HKSZ körletébe kitelepült csapatok laktanyái utaltsági rendjét. Elvileg tisztázni, hogy ez az utalás meddig tarthat (a törzsgyakorlás tapasztalata, hogy 2-3 napi tartós élelemnél nincs több a kijelölt laktanyákban), ki vételezzon a kijelölt polgári vállalatoktól, ki tervezze meg a szükségletet stb.? Ha 3 napnál tovább kell a HKSZ körletben lenni a csapatoknak, az élelmezési raktárból ki vételezzon? Összességében a HKSZ körletekben levő csapatok élelmezési utalási rendjét szabályozni szükséges.

Az elvonuló csapatok tartós élelemmel való ellátását az ország területén a területi raktárakból és a helyi vállalatoktól, közeli laktanyákból szükséges végezni. Hazai területen a KHEL TÉR készletét nem szabad az ellátásba bevonni. Az országhatár elhagyásáig ezért a különböző ellátási tagozatokat fel kell tölteni, ezzel biztosítható, hogy tartós élelmiszert naponta ne kelljen utánszállítani. A KHEL TÉR-ből ellátást csak az országhatáron túl indokolt végezni.

Az elvonuló csapatok utánszállítását – a gyakorlat tapasztalata alapján is – az 1. és a 4. VERA-ból célszerű végezni. Itt szükséges felhalmozni a speciális tábori technikai eszközöket is.

A KHEL ÉLM. ÜZEM alkalmazását illetően tudja biztosítani a KHEL csapatai, intézetei tartós és hússzükségletét, a hentesárut nem képes előállítani.

b) A törzsgyakorlás tapasztalata alapján célszerű felülvizsgálni a hátországi rendeltetésű katonai szervezetekre előírt „mozgó anyagi készlet” elnevezés megváltoztatását. Ugyanis a HKSZ utasítás értelmében a mozgókészlethez a támadás megindulásáig nem lehet hozzányúlni. Ez a hátországi szervezetekre ne vo-

natkozson, náluk *anyagikészletek képzése legyen* kötelező, azzal a céllal, hogy a háborús utaltsági rendszerben a vételezés megkezdéséig legyen induló készletük, illetve utána azt nem csökkenthető készletként kezeljék.

c) Külön szükséges megvizsgálni az élelmezési ellátó alegységekkel nem rendelkező szervezetek utalási, pénzellátási rendjét. Ezek ellátási tapasztalatait a törzsgyakorlat sem hozta ki kellő eredményességgel.

d) A gyakorlat egyértelműen bizonyította, hogy a katonakereskedelmi cikkek beszerzését, tárolását és utánszállítását – az ÉEK egységes rendszerében és nem külön Katonakereskedelmi Vállalat útján – az élelmiszerekkel együttesen kell végezni. Ennek megfelelően az ÉEK és az érintett vegyes raktárak „M” szervezetét növelni szükséges, a katonakereskedelmi vállalat egyidejű megszüntetésével.

Rendezni szükséges a munkahelyi közellátás szakági, szervezeti és egyéb kérdéseit, minthogy ezen a területen ez ideig a HKSZ-tervek nem tartalmaznak tennivalókat, a Háborús Szervi Határozvány tervezet szerint ugyanakkor ezek a feladatok az SZF-ségre hárulnak (természetbeni ellátás; élelmiszergyjegy-ellátás problémái a háterszágban; a tisztai üzemi étkezdék szerepének tisztázása; az üdülői ellátás rendezése stb.).

Ugyancsak rendezni szükséges a vállalati javító kapacitás kijelölését, növelését az illetékes szervekkel (szakemberek meghagyása, létszámuk növelése az MN érdekeinek megfelelően, vagy a központhadtáp raktárban „M” szervezet kialakításával átvenni a javító üzemeket saját kezelésbe).

8. *Feladatok az atomcsapás következményeinek felszámolásában, a szakanyagok megóvása érdekében szükséges tennivalók.*

Az atomcsapás következményeinek felszámolásához hozzá tartozik az élőerők kivonásának megtervezése és megszervezése. Ezzel a lehetőséggel intézteink jelenleg nem élnek, az élőerő kivonására nincs elgondolásuk. Az anyagi készletek bizonyos fokú megóvását a készletek széttelepítése biztosítaná. Ezért a kitelepülő raktárak vonatkozásában is szükséges megvizsgálni, hogy a széttelepülésükkel fokozható-e az anyagi készletek védelme.

Tömeges atomcsapás esetére – amennyiben az anyarakartarat vagy annak részlegét megsemmisítik – fel kell készülni a vezetés helyreállítására, részlegnek önállósítására vagy utalására, szükség esetén a megsemmisült raktár újjászervezésére; tartalékosok bevonultatásával, illetve új (esetleg laktanya vagy „M” bázis) objektum kijelölésével.

Össességében a törzsgyakorlás eredményesen szolgálta az érintett állomány háborús felkészítését. Feltárta mind a vezetés, mind a végrehajtás számára a szolgálat területein még meglevő problémákat és azok vizsgálatának, kidolgozásának szükségességét. Tapasztalatokat nyújtott a tervezett új táborigintézetek racionálisabb átszervezéséhez, az EHVP állományának a feladatai ellátásához szükséges kialakításához. Irányt mutatott számukra abban is, hogy a jövőben milyen szakterületeket kell saját hatáskörben rendezni, illetve milyen feladatok megoldásához szükséges a felső vezetés döntését kikérni.